

ons culturele leven te bepalen *alsof het een jas was, die men Het Leven in deze stad kan uittrekken*. En het betreuenswaardige is, dat dat tot op zekere hoogte nog kan ook! Men kan het Leven in deze stad een laag cultuur afstropen en dan loopt het nog weg. En men kan het z'n politieke colbertje net zo goed uittrekken zonder iets te beschadigen. En dan kan men er het Kerkelijk leven ook nog af halen, en het liefdeleven en... nu ja, dan heeft men het intiemste gehad. Allemaal lagen, die de naaktheid kleden. *Niets* schijnt zó aan onze armzaligheid vastgekleefd te zijn, dat wij onder deze behandeling zouden sterven.

Het moest echter zo zijn, dat één van die kledingstukken ons zelfs niet afgestroopt kon worden als een huid. Het moest zo zijn, dat al die kledingstukken delen van ons zenuwstelsel waren, verweven met al ons andere weefsel, tot in het diepst gelegen orgaan, onverschillig of het onze spijsvertering regelt of de orde op ons netvlies.

Niettemin zijn er boeken vol geschreven over dat wijd om ons heen slobberende culturele leven. Wat tenminste nog chirurgische boeken hadden moeten zijn, zijn maar gewoon handboeken, ten dienste van de culturele kleermakerij.

Kijk, en nu heb ik meteen een aanknopingspunt voor mijn overzicht, want in het begin van de periode, die ik te behandelen kreeg, omtrent de eeuwwisseling, bestonden er nl. enige idealisten in den lande, die, onder de invloed van de geniale Engelsman William Morris, de vernieuwer van de ambachtskunst, droomden van een gemeenschapskunst, van *een ongedeelde, ongeschifte, homogene gemeenschapscultuur*. De monumentale muurschilderkunst werd vooral een machtige strijdbijl voor de gevederde cultuurvernieuwers in die tijd als: Der Kinderen, Toorop, v. Konijnenburg, Thorn Prikker en R. N. Roland Holst, die zich inspireerden op Puvis de Chavannes. Niet alles van die beweging is Rotterdam voorbijgegaan. Thorn Prikker, die in 1894 aan Borel schreef: „ik zou wel eens een wandschildering willen maken”, heeft de stad kunnen verrijken met kostelijke composities, waarvan er hier enkele in ons Museum zijn, en andere, in een reeks, de Burgerzaal van het Stadhuis tooien. Maar gemeenschapskunst is het werk van Thorn Prikker nooit geworden. De